

การวางแผนการเงินสำหรับนักธุรกิจ และเจ้าของกิจการ

คุณโรโดม วาณิชฤดี CFP®
สมาคมวางแผนการเงินไทย

สำหรับนักธุรกิจหรือเจ้าของกิจการ เป้าหมายในชีวิตของพวกเขาไม่ควรหนีไม่พ้นเรื่องของธุรกิจที่เขาหรือครอบครัวของเขาได้ก่อร่างสร้างขึ้นมา ดังนั้น นักธุรกิจหลายคนจึงทุ่มทรัพยากรทั้งหมดที่มีมาลงทุนที่ธุรกิจของตนเอง เพื่อหวังให้กิจการเติบโตและประสบความสำเร็จให้เร็วที่สุด และเมื่อธุรกิจเติบโตก็ยังคงทำงานต่อไปเรื่อยๆ จนตัวเองทำงานต่อไปไม่ไหวจึงวางมือ คำถามคือ ถ้าเราทุ่มทรัพยากรทั้งหมดที่มีลงไปในธุรกิจ แล้วธุรกิจไม่เป็นไปตามที่คาดหวังจะทำอย่างไร หรือถ้าวันนี้เราทำงานไปเรื่อยๆ จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เราจะยังคงมีความสุขไหม แต่ละคนคงจะมีคำตอบของตัวเองอยู่ในใจแล้ว สำหรับตอนนี้ผมจะขอเล่าถึงวิธีการวางแผนการเงินเพื่อให้เหล่านักธุรกิจ หรือเจ้าของกิจการทั้งหลาย ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตโดยใช้ธุรกิจเป็นเครื่องมือ เรามาเริ่มต้นวางแผนไปพร้อมกันเลยนะครับ

ก่อนจะไปดูวิธีการวางแผน ต้องดูก่อนว่า ณ ตอนนี้ธุรกิจของเราอยู่ในวัยไหนกันแล้ว เริ่มจากวัยแรก “ปฐมวัย” หรือจะเรียกว่าเป็น ช่วงเริ่มต้นธุรกิจก็ได้ ในช่วงนี้ อย่างแรกที่จะต้องทำเลยก็คือ การวิเคราะห์โครงการลงทุนของธุรกิจ ว่าจะมีรายรับ รายจ่ายอะไรบ้าง จะเริ่มมีรายได้เข้ามาเมื่อไร เข้ามาจากทางไหน รายจ่ายหายออกไปทางใดบ้าง จะคืนทุนเมื่อไร และที่สำคัญคือ จะต้องใช้เงินลงทุนก้อนแรกเท่าไร จุดนี้ คือจุดเชื่อมแกระหว่างการเงินของธุรกิจ และการเงินส่วนตัวของเจ้าของ ซึ่งเราต้องชัดเจนว่าลงทุนเท่าไร เมื่อลงทุนไปแล้ว เรายังมีรายได้ทางอื่นหรือไม่ ระหว่างที่ยังไม่มีรายได้กลับเข้ามาจากธุรกิจ มีเงินสดเก็บสำรองไว้เวลาเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือไม่ ปกติแล้วสำหรับมนุษย์เงินเดือนเขาเก็บ 3-6 เท่าของรายจ่ายต่อเดือน แต่เราคงต้องเก็บมากกว่าเพราะเรามีความไม่แน่นอนสูง อาจจะต้องเก็บ 6-12 เท่าของรายจ่ายต่อเดือน หรือมากกว่าจนกว่าธุรกิจจะเริ่มมีรายรับที่มั่นคง

ในช่วงเริ่มต้น เจ้าของธุรกิจหลายคน ไม่ได้กำหนดเงินเดือนตัวเอง ซึ่งเป็นความผิดพลาดอย่างมหันต์ เราคือทรัพยากรที่สำคัญของธุรกิจ ถ้าเราไม่มีเงินกินข้าว แล้วธุรกิจจะอยู่ได้อย่างไร การกำหนดเงินเดือนในตัวเองเป็นต้นทุน อาจจะทำให้เงินลงทุนสูงขึ้นไปอีก แต่ก็จะต้องถึงต้นทุนที่แท้จริงของการดำเนินกิจการเช่นกัน ดังนั้นก่อนเริ่มธุรกิจ เราจะต้องมีการทำงานการเงินส่วนบุคคลก่อน เพื่อดูว่าจริงๆ แล้วเรามีทรัพย์สิน และหนี้สินอะไรบ้าง กรณีที่ธุรกิจไม่เป็นไปตามคาด เราจะมีปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินต่างๆ ไหม อีกทั้งการรวบรวมรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือนก่อนการทำธุรกิจ จะทำให้เรากำหนดเงินเดือนขั้นต่ำ ที่จะจ่ายให้กับตนเองได้ รวมถึงสามารถกำหนดวงเงินสำรองไว้กรณีฉุกเฉินได้เช่นกัน

เรื่องสำคัญถัดมาคือเรื่องภาษีอากร ในการทำธุรกิจมีภาษีที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลายประเภท แต่ที่เกี่ยวข้องกับการเงินส่วนบุคคล คือส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล เริ่มต้นตั้งแต่การเลือกหน่วยภาษีในการดำเนินธุรกิจเลย ถ้าเราทำธุรกิจคนเดียว ไม่ได้มีหุ้นส่วน ก็จะใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งคิดภาษีตามอัตราก้าวหน้า หรือยิ่งรายได้เยอะ ตัวคูณภาษียิ่งสูง ตั้งแต่ 0%-35% ซึ่งกรณีที่เรามีรายได้ทางอื่นด้วย ก็จะทำให้รายได้ที่อยู่ในช่วงฐานภาษีที่สูงขึ้น แต่ถ้าเรามีหุ้นส่วนก็อาจจะเลือกรูปแบบได้เยอะมากขึ้น แบบแรกคือ คณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญ แบบนี้ยังเสียภาษีแบบอัตราก้าวหน้าอยู่ แต่ถือว่าเป็นหน่วยภาษีใหม่ ไม่ต้องรวมกับรายได้อื่นๆ ของตัวบุคคล แต่ก็มีข้อเสียตรงรายการหักลดหย่อนน้อยกว่าบุคคลธรรมดา แบบที่สอง จดทะเบียนจัดตั้งเป็น ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล แบบนี้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลซึ่งคิดเป็นอัตราคงที่ ปัจจุบันคิดที่ 20% เหมือนการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด แตกต่างกันที่ความรับผิดชอบต่อหนี้สินของกิจการ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการรับผิดชอบไม่จำกัด ซึ่งในกรณีนี้จะมีผลกระทบต่อเรื่องถึงบการเงินส่วนบุคคลอย่างเลี่ยงไม่ได้ ส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัด จะรับผิดชอบเท่ากับมูลค่าหุ้นที่ยังชำระไม่ครบ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ถ้าจ่ายค่าหุ้น

ครบแล้ว ถึงบริษัทล้มละลาย ก็ไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล แต่ทั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และบริษัทจำกัด ก็จะมีค่าใช้จ่ายในเรื่องของการทำบัญชี และค่าผู้ตรวจสอบบัญชี เพิ่มขึ้นมา ในที่นี้ไม่ได้กล่าวถึงธุรกิจที่จะเข้าข่ายกิจการ SME ซึ่งจะเสียแบบอัตราก้าวหน้า 0%-20% ซึ่งได้ประโยชน์มากกว่าแบบปกติ การเลือกรูปแบบของการจัดตั้งกิจการคงไม่มีคำตอบที่ดีที่สุด คงมีแต่เหมาะสมที่สุดในแต่ละช่วงหรือขนาดของแต่ละธุรกิจมากกว่า

การวางแผนภาษียังไม่จบ เรายังสามารถใช้การกำหนดเงินเดือน กำหนดผลตอบแทน หรือกำหนดค่าใช้จ่ายของกิจการเช่นสวัสดิการต่างๆ เพื่อจ่ายให้เจ้าของกิจการได้ เป็นการทำให้รายจ่ายของกิจการเพิ่มขึ้น เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง แต่ก็จะมาเพิ่มส่วนของเงินได้บุคคลธรรมดาแทน การวางแผนจึงต้องมีการหาจุดสมดุลให้ดี รวมถึงการกำหนดการจ่ายเงินปันผลก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเช่นกัน

เมื่อธุรกิจเริ่มดำเนินการและผ่านพ้นช่วงแรกไปได้ เริ่มมีรายได้ และกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ช่วงนี้เรียกว่า “วัยเจริญเติบโต” ช่วงนี้จะไร ๆ ก็ดีไปหมด รายได้ก็ดี สังคมก็ดี ก็เริ่มคิดถึงการขยายกิจการ อาจจะต้องมีการกู้เงิน มีการใช้ทรัพย์สินส่วนตัวค้ำประกัน หรือจำนอง ซึ่งก็คงต้องระวัง และวางแผนให้ดี แต่สำหรับกิจการที่ไม่มีแผนขยายกิจการเพิ่ม ก็จะมีเงินสดในมือเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กิจการสามารถวางแผนจ่ายเงินปันผล เพื่อแบ่งปันผลกำไรให้ผู้ถือหุ้น หรือเจ้าของกิจการ เมื่อได้รับเงินส่วนนี้ออกมา ก็ควรจะนำไปลงทุนต่อ ซึ่งถ้าจะลงทุนหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ก็อาจจะเลือกธุรกิจที่ลงทุนให้แตกต่างจากธุรกิจของตนเอง เพื่อกระจายความเสี่ยง ลดผลกระทบต่อความมั่งคั่งส่วนบุคคลของเจ้าของกิจการ จากสภาวะตลาดที่ส่งผลกระทบต่อในแต่ละภาคธุรกิจไม่เท่ากัน

เรื่องถัดมาที่อยากพูดถึง คือแผนการเกษียณตัวเองออกจากธุรกิจ การเกษียณในที่นี้ อาจะหมายถึงการเกษียณอายุก็ได้ หรือหมายถึงการที่เรามีทรัพย์สินมากพอ จนมีอิสรภาพทางการเงิน สามารถทำอะไรก็ได้ โดยไม่ต้องทำงานแล้ว การวางแผนเกษียณสำหรับนักธุรกิจ หรือเจ้าของกิจการ มีวิธีการมากมาย แต่ต้องเริ่มจากกำหนดเป้าหมายก่อน ได้แก่ จำนวนเงินกองทุนที่จำเป็นต้องมีขั้นต่ำ ระยะเวลาที่ต้องการเกษียณ หลังจากนั้นก็กำหนดวิธีเก็บเงิน เช่น นำเงินปันผล หรือจะแบ่งเงินส่วนหนึ่งของเงินเดือนนำมาออม มาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ กองทุนรวมประเภทต่าง ๆ หรือมีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในกิจการของตนเองก็ได้ อันนี้ได้ประโยชน์กับพนักงานของกิจการด้วย และอีกเรื่องที่ไม่คิดไม่ได้ก็คือ เราจะเอาตัวเราออกจากธุรกิจได้อย่างไร มีตั้งแต่ ปิดกิจการ ขายทรัพย์สินทั้งหมด หรือส่งต่อธุรกิจให้ทายาทขึ้นมารับช่วงบริหารแทน เราได้รับเป็นเงินปันผลต่อไป หรือจะจ้างผู้บริหารมืออาชีพมาบริหารงาน หรืออาจจะขายกิจการรับเงินก้อนใหญ่ก็ได้ แต่ถ้าธุรกิจมีแวว เราอาจจะนำบริษัทเข้าไปจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ก็จะสร้างความมั่งคั่งในอีกรูปแบบหนึ่ง

ส่วนเรื่องสุดท้ายที่จะกล่าวถึงก็คือการจัดการความเสี่ยงส่วนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวกิจการ ลองคิดดูว่า ถ้าวันนี้เราเกิดเสียชีวิตขึ้นมา จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ทุกคนในครอบครัว ธุรกิจที่กำลังจะเติบโตไปด้วยดี ในกรณีนี้ เราอาจจะต้องซื้อประกันให้ทุนประกันชีวิตมากพอ ที่จะให้ครอบครัวไว้ใช้จ่าย ไว้ให้กิจการเป็นสภาพคล่องในช่วงการเปลี่ยนโอนให้ทายาทขึ้นมาบริหารแทน รวมถึงมีการจัดทำพินัยกรรม เพื่อจัดสรรทรัพย์สินต่าง ๆ ให้กับบุคคลที่เราต้องการ รวมถึงสิทธิ หน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ด้วย

เรื่องของการวางแผนการเงินสำหรับนักธุรกิจและเจ้าของกิจการ ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นภาพคร่าวๆ ยังมีรายละเอียดมีอีกหลายเรื่องที่ไม่ได้กล่าวถึง แต่หวังว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นให้นักธุรกิจและเจ้าของกิจการทั้งหลาย ได้เริ่มคิดแผนการดำเนินชีวิตให้กับตนเองและครอบครัวต่อไป